

Stan ochrony siedlisk morskich

*Monika Michałek
Anna Barańska*

*Seminarium Stan ochrony siedlisk przyrodniczych w Polsce
Sękocin Stary, 17-18.06.2025*

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

Siedliska morskie w Polsce

Siedlisko	Liczba stanowisk	Powierzchnia
Piaszczyste ławice podmorskie (1110)	2	373 km ²
Rafy (1170)	3	153 km ²
Duże, płytkie zatoki (1160)	1	219,9 km ²
Ujścia rzek, estuaria (1130)	19 (6)	100 km ²

Powierzchnia POM: 30 531 km²

Piaszczyste ławice podmorskie (1110)

- Nieregularnie ukształtowane **wyptycenia**, stale zanurzone pod wodą, utworzone głównie z osadów piaszczystych
- Stosunkowo **niewielka głębokość** i ekspozycja na działanie falowania
- **Brak roślinności dennej**, z wyjątkiem glonów porastających nieliczne otoczaki.
- Agregacje **omułka** zalegające na dnie.
- **Gatunki typowe:** *Bathyporeia pilosa*, *Pygosio elegans*, *Cerastoderma glaucum*
- **Inne cenne gatunki:** babka piaskowa *Pomatoschistus microps*, babka mała *Pomatoschistus minutus*, turbot *Scophthalmus maximus*, węgorzyca *Zoarces viviparus*, węgorz *Anguilla anguilla* oraz lodówka *Clangula hyemalis*, nur rdzawoszyi *Gavia stellata*, nur czarnoszyi *Gavia artica*, nurnik *Ceppus grylle*, uhła *Melanitta fusca*

Piaszczyste ławice podmorskie (1110)

Piaszczyste ławice podmorskie (1110)

Parametr	Ocena
Zasięg	FV
Powierzchnia	FV
Specyficzna struktura i funkcja (z uwzględnieniem gatunków typowych)	FV
Perspektywy zachowania	FV

VU (Vulnerable)

A LC, B3 VU, C2a NT, D2a NT

W Polsce siedlisko występuje tylko na 2 stanowiskach i charakteryzuje się ograniczonym zasięgiem. Obejmuje niezdegradowane elementy ekosystemu. Na skutek zmian klimatycznych lub czynników losowych może jednak nastąpić spadek jego jakości (pogorszenie stanu osadów dennych i co za tym idzie przebudowa składu gatunkowego).

Rafy (1170)

- **Twarde dno**, głązy, otoczaki, bruk
- Różnorodne gatunkowo zespoły bentosowe
- **Identyfikatory fitosocjologiczne:** widlik *Furcellaria lumbricalis*, rozróżki *Ceramium*, rurecznica *Vertebrata fucoides*
- **Typowe gatunki** fauny poroślowej i fitofilnej: pąkla *Amphibalanus improvisus*, mszywieły *Einhornia crustulenta*, omulek *Mytilus trossulus*, kielże *Gammarus*
- **Rzadkie gatunki makroglonów** np. liściak *Coccotylus truncatus*, *Desmarestia viridis*, rodomela *Rhodomela confervoides*, *Delesseria sanguinea*
- **Miejsce tarła** ryb fitofilnych (śledź, belona)
- **Baza pokarmowa** dla ptaków

Rafy (1170)

Rafy (1170)

Parametr	Ocena
Zasięg	FV
Powierzchnia	FV
Specyficzna struktura i funkcja (z uwzględnieniem gatunków typowych)	FV
Perspektywy zachowania	FV

VU (vulnerable)

A LC, B3 VU, C2a NT, D2a NT, E NE

W Polsce siedlisko występuje tylko na trzech stanowiskach i ma ograniczony zasięg. Obejmuje niezdegradowane elementy ekosystemu, jednak na skutek zmian klimatycznych lub czynników losowych może nastąpić pogorszenie jego jakości, w tym zmniejszenie zasięgu występowania roślin podwodnych.

Duże, płytkie zatoki (1160)

- Wcinające się w ląd i oddzielone od otwartego morza **zatoki**
- Unikalne siedlisko ze względu na występowanie **łąk podwodnych** i **znaczną różnorodność gatunkową**
- Chronione i rzadkie glony oraz rośliny naczyniowe: ramienica bałtycka *Chara baltica*, rozsocha morska *Tolypella nidifica*, krynicznik włosowaty *Nitella capilaris*, a także *Zostera marina*, *Zanichelia palustris* i *Stuckenia pectinata*
- **Zróżnicowana fauna fitofilna:** kielże *Gammarus*, podwoiki *Idotea*, jery *Jaera*
- **Typowe gatunki makrozoobentosu:** ślimaki Hydrobiidae, sercówka *Cerastoderma glaucum*, rogowiec *Macoma balthica*
- **Różnorodna ichtiofauna:** wężyńka *Nerophis ophidion*, iglicznia *Syngnathus typhle*, babki: czarna *Gobius niger*, mała *Pomatoschistus minutus*, piaskowka *P. microps*, płoć *Rutilus rutilus*, szczupak *Esox lucius*, okoń *Perca fluviatilis*, sieja *Coregonus lavaretus* i troć *Salmo trutta*.
- **Ostoja ptaków** o randze europejskiej

Duże, płytkie zatoki (1160)

Duże, płytkie zatoki (1160)

Parametr	Ocena
Zasięg	FV
Powierzchnia	FV
Specyficzna struktura i funkcja (z uwzględnieniem gatunków typowych)	U2
Perspektywy zachowania	U1

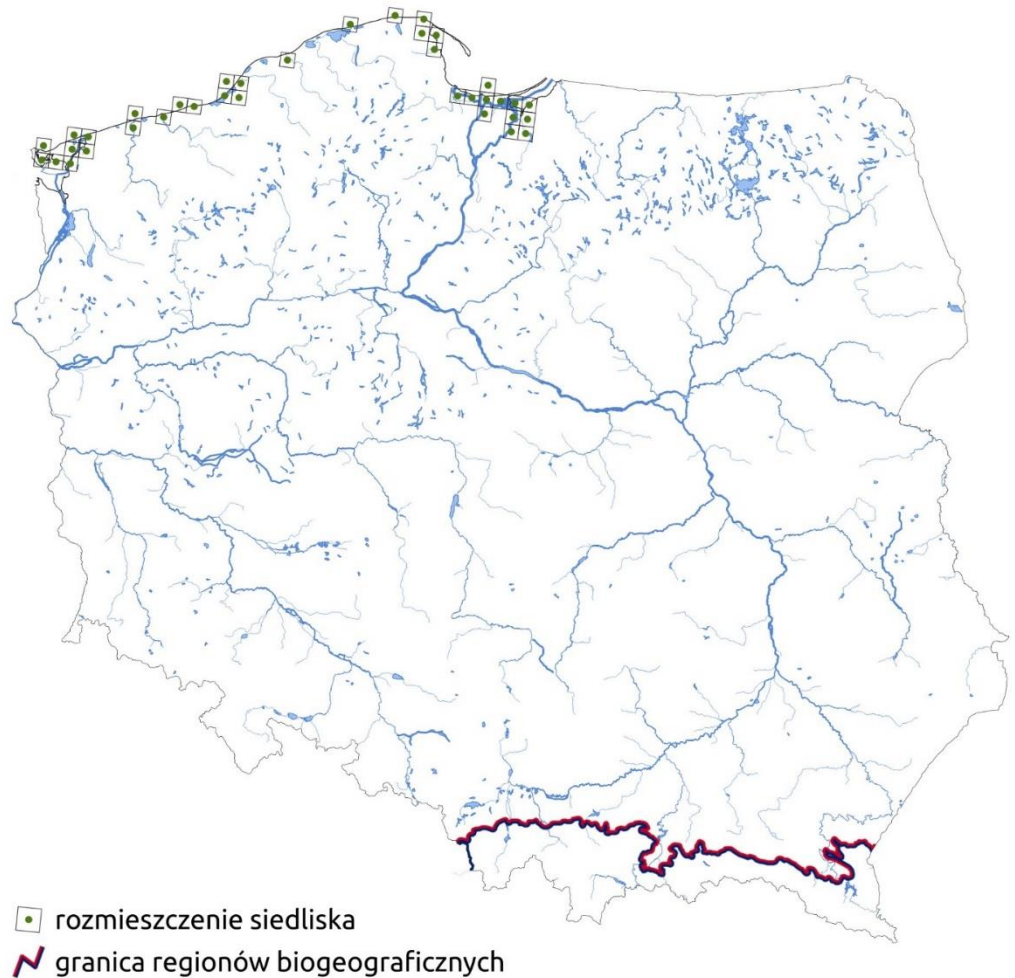
EN (endangered)

A2a VU, B2 EN, C1 EN, D1 EN, E NE

W Polsce siedlisko występuje tylko na jednym stanowisku i ma ograniczony zasięg. W ostatnich 50 latach nastąpiło pogorszenie warunków środowiska oraz zaburzenie procesów i interakcji biotycznych. Prawdopodobny jest spadek jakości siedliska.

Ujścia rzek, estuaria (1130)

- **Dolna część biegu rzeki** pod wpływem oddziaływania morza powodowanego wiatrem (cofką). Od strony morza granicę stanowi obrys najdalej wysuniętych elementów morfologicznych delty (łachy, mielizny). W przypadku gdy oddziaływanie wód morskich wykracza poza zasięg koryta rzeki, obszar siedliska obejmuje tereny przyległe.
- Siedlisko 1130 w Polsce jest **zróżnicowane** pod względem stopnia przekształcenia i warunków hydrologicznych
- Rzeki są **w większości uregulowane i umocnione lub/i mieszczą się w granicach wód portowych**
- Istotne wskaźniki: charakter i modyfikacja brzegów, stopień napełnienia koryta, zabudowa techniczna
- Kluczowa rola **korytarza migracyjnego** dla ryb (łososia, troci, parposza, minoga rzeczno, certy, jesiotra i węgorza)

Ujścia rzek, estuaria (1130)

Ujścia rzek, estuaria (1130)

Parametr	Ocena
Zasięg	FV
Powierzchnia	FV
Specyficzna struktura i funkcja (z uwzględnieniem gatunków typowych)	U1
Perspektywy zachowania	U1

EN (endangered)

A2a VU, B2 VU, C1 EN, D1 EN, E NE

W ostatnich 50 latach nastąpiło pogorszenie warunków środowiska oraz zaburzenie procesów i interakcji biotycznych. Prawdopodobny jest dalszy spadek areału i jakości siedliska.

Materiały źródłowe

- Raporty do KE dot. siedlisk 1110, 1170, 1160, 1130 za lata 2019-2024
- Czerwona lista siedlisk przyrodniczych Polski – projekt. Praca zbiorowa pod red. Joanna Korzeniak, Joanna Perzanowska, Adam Cieśla, Radosław Gawryś, Agnieszka Kolada
- Wyniki projektów: Pilotażowe wdrożenie monitoringu gatunków i siedlisk morskich w latach 2015-2018 oraz Monitoring gatunków i siedlisk morskich w latach 2020-2022 realizowanych na zlecenie GIOŚ
- Autorstwo zdjęć: M. Michałek, R. Opiola, IM UM w Gdyni, S. Nowicki (w ramach umowy z GIOŚ)

Dziękujemy za uwagę

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

Uniwersytet Morski w Gdyni
ul. Morska 81-87
81-225 Gdynia

☎ 58 558 62 74
📠 58 558 62 74
✉ promocja@umg.edu.pl

🌐 www.umg.edu.pl
f facebook.com/Uniwersytet.Morski.w.Gdyni